

N:o 324.

Af Herr **Anders Nilsson**: Om ändring i Kongl. Förordningen den 21 Mars 1844, angående förbud mot lotterinrättningar.

Det upprepas ofta, att vårt land skulle vara fattigt, men ändock bekymrar det föga våra statsmän att årligen stora summor gå ur landet för inköp af främmande nationers obligationer och lottsedlar i hvarjehanda utländska lotteriföretag. Om man kunde sammanräkna, hvad som af sådan orsak strömmat ur landet under sista årtiondena, skulle dessa penningar uppgå till flera millioner. Det är bekant att de i Hamburg existerande lotterier äfvensom Danska lotterierna hafva en högst betydlig afsättning här i landet. Tjenstemännen vid postkontoren kunna intyga huru flitigt rekommenderade bref afgå till de utländska kollektörerna. Sveriges innebyggare sända sålunda sina penningar för inköp af utländska obligationer och lottsedlar under det att Kongl. Förordningen den 21 Mars 1844 förbjuder inrättandet af lotterier här i landet. Fastän lotterier här i landet äro förbjudna, förefinnas de likväl i sjelfva verket, derigenom att Sveriges innevånare använda sina penningar på utländska lotterier. Såväl i Danmark som i Tyskland äro lotterier tillåtna.

Hvarje land, som är öppet för frihet och kultur måste i mer eller mindre grad beröras af angränsande eller beslägtade nationers lagar och förhållanden. Kommunikationen emellan de särskilda nationerna har blifvit alltmera liflig, och det skulle vara förgäfvat att uppdraga oöfverstigliga rämärken dem emellan. Icke allenast på världsmarknaden föregår ett utbyte af varor nationer emellan, utan äfven i lagstiftningen göra enahanda åsichter hos folkslagen sig gällande. En lagstiftning med mildare anda till frihet och humanitet genomgår alla nationer. Dödsstraffet och kroppsstraffen afskaffas allt mera. Hvarje tidsålder erfordrar sina efter tidens upplysning lämpade lagar. Så hafva vi haft lagar mot trolldom och vidskepelse, ja landtmannen har vid lifsstraff varit förbjuden försälja sin vara annat än på bestämd plats. Dessa lagar hafva möjligen varit behöfliga och nyttiga den tid de stadgades, men säkert är, att i den mån upplysningen stiger, blifva de ej allenast obehöfliga utan rent utaf olidliga. Så var det äfven här i landet en tid
då

då flera förordningar utkommo emot lyx och öfverflöd. Man sökte genom dessa förordningar åstadkomma välstånd i landet, genom att lägga band på den enskildes utgifter. Man anser nu mera dessa förordningar såsom löjliga. Men på den tiden då de gällde blefvo emellertid en mängd personer både trakasserade och bötfällda. Förbudet emot lotterier stöder sig på enahanda grund som förbuden emot lyx och öfverflöd. I andra länder anses det icke alls vara farligt, om en person köper en lottsedel. Här i landet tror man, att den som underlåtit att deltaga i ett lotteri, har sparat sin penning. Men så förhåller det sig likväl icke i verkligheten, aldrähest den som vill deltaga i lotteri har godt tillfälle dertill i de utländska lotteriföretagen.

Det är svårt att säga, hvarföre det skulle vara mera felaktigt att köpa en lottsedel än en biljett till ett spektakel eller något annat nöje.

Bekant är att förbud emot lotteriers inrättande och utöfvande blef stadgad i Kongl. Förordningen den 21 Mars 1844. Förut hade här i landet funnits det af Staten sjelf förvaltade Kongl. Svenska Nummerlotteriet. Detta lotteri var så inrättadt, att de personer, som togo lotter i detsamma, hade all sannolikhet för sig att blifva utaf med hela sin insats, emedan vinsterna voro jemförelsevis få. Statsverket hade på detta företag en icke obetydlig inkomst. Slutligen föranledde det sätt, hvarpå Staten genom Kongl. Nummerlotteriet förskaffade sig inkomster, sådan ovilja, att det blef förbjudet att här i landet inrätta lotterier. Men på fördom byggas inga förnuftiga lagar, aldräminst då dessa kosta landet så betydliga summor som här är fallet.

Då en och annan velat hänföra lotteri till äfventyrligt spel, bör med skäl häremot erinras den stora skilnad, som förefinnes emellan dessa företag. Den, som köper en lottsedel vet på förhand hvad han riskerar och kan med lugn beräkna sin förlust. Men så är icke förhållandet med den, som inlåter sig i äfventyrligt spel. Denne vet ej på förhand, huru stor hans förlust innan spelets slut kan blifva, aldrähest den upphetsade sinnesstämning, hvaruti man under spelets gång kan blifva försatt, oftast förorsakar, att man vågar summor, som man vid lugn besinnin icke skulle hafva riskerat.

Till utfärdandet af förbudet mot lotteri bidrog väl äfven den sjukliga filantropi, som vid den tiden sökte göra sig gällande i landet, och som gjorde att de styrande ansågo sig i allt böra leda folket, liksom en fader leder sitt barn. Erfarenheten visar dock, att det barn, som för länge får i allt förlita sig på att sålunda ledas, ej utvecklar den kraft och omtanke, som det barn, hvilket från tidiga år nödgas sjelf tänka och handla för sig. Så ock med individen hos ett folk som ej sjelft får bestämma sina handlingar, så snart de ej skada andra; han blir försöffad och förlitar ej på egen kraft utan på andras omtanke. Ofta smakar den förbjudna frukten bäst; och då man ej kan förhindra folk att spela på de utländ-

ska lotterierna, der folket dessutom ofta utsättes för att blifva bedraget, är väl bättre tillåta dem spela på inländska lotterier, hvilka kunna underkastas sådana kontroller, att några bedrägerier ej blifva möjliga.

Ingalunda bringas folket till sparsamhet genom att det hålles under förmynderskap, utan är det genom upplysning och genom frihet att sköta sig sjelft, som det skall danas till sparsamme och idoge medborgare i samhället.

Tager man erfarenheten till hjälp, skall man finna, att t. ex. Danmark är ett land som gått framåt i välmåga, och hvars befolkning är ett stilla och sparsamt folk; likväl finnes lotteri der i landet. Samma förhållande är det äfven med Tyskland och flera andra länder.

Jag får derfor föreslå Riksdagen besluta

att hos Kongl. Maj:t anhålla, det ändring måtte ske i Kongl. Förordningen den 21 Mars 1844 sålunda, att lotterier äfven här i landet må kunna inrättas och lottsedlar utbjudas till allmänheten, under vilkor att Konungens Befallningshafvande pröfvat och afgjort att tillräckliga garantier finnas för lotteriföretaget.

För den händelse att Riksdagen icke skulle anse lämpligt att, på sätt jag nu föreslagit, anhålla om ändring af återopade Kongl. Förordning angående förbud mot lotteri, får jag föreslå ett förtydligande af nämnda förordning.

Sedan 1844, då denna Förordning utkom, hafva en mängd företag bildats, hvarvid utlottning af deras aktier eller obligationer egt rum för att bestämma sättet och ordningen för inlösandet af desamma, ofta med olika räntevinster. Som detta i sjelfva verket anses vara någonting annat än Kongl. Nummerlotteriets lotter, der insatsen kunde gå förlorad, så hafva dessa företag blifvit af Regeringen, tid efter annan, sanktionerade och aktierna eller obligationerna bland allmänheten utbjudna.

Det är sålunda uppenbart, att det icke är utlottningen, som bestämmer en sak vara lotteri. Det måste vara förlusten af det insatta kapitalet, som bildar hvad i Kongl. Förordningen af den 21 Mars 1844 menas med lotteri.

Meningarne, om huruvida lotterier böra vara tillåtna eller ej, kunna, såsom om allting annat här i lifvet, möjligen vara olika, men intet land finnes, som anser företag eller lån, ställda å aktier eller obligationer med tillräckliga garantier för kapitalets återbekommande, vara lotteriföretag. Äfven vårt lands domstolar hafva varit af samma mening, och Kongl. Maj:t har, uti utslag af den 8 Augusti 1865 angående Kurhessiska statsobligationer, lydande å 20 Thaler för half lott, att årligen utlottas till ett visst antal under loppet af hvarje år till och med år 1895, dervid utdragen hel obligation tillfaller dess primitiva värde med för en del vinster

från 100 till 40,000 Thaler; — förklarar samma obligationer icke kunna hänföras till sådana lotter, hvilkas försäljning äro i ofvanberörda förordning förbjudna.

Visserligen kan häraf tydligen inhemtaa, att förutnämnda förordning ej lägger hinder i vägen för aktiers eller obligationers utlottning, men då icke dess mindre inträffat, att inländska aktier, som varit lika inrättade som de utländska godkända obligationerna, och fastän bolaget varit försedt med Kongl. Maj:ts sanktion, blifvit åtalade och af underdomstol förklarade otillättna; och då det icke rimligen bör antagas, att utländska obligationer, hvarigenom penningar strömma utrikes, böra gynnas framför inländska bolags obligationer eller aktier, inrättade efter enahanda grunder, synes mig att nämnda förordning bör tydligare uttrycka hvad dess mening från början varit, och att densamma således endast har afseende å så beskaffade lotterier, som vid Förordningens utfärdande voro kända, eller sådana, der insatsen till större eller mindre del gick förlorad. Jag får fördenskull föreslå,

att Riksdagen ville till Kongl. Maj:t ingå med anhållan om den förändring af Kongl. Förordningen den 21 Mars 1844 angående lotteri, att den tydligen kommer att uttrycka hvad dess mening från början varit och Kongl. Maj:t äfven redan genom utslag förklarar, nemligen att densamma ej lägger hinder i vägen för utlottning af aktier eller obligationer, der det insatta kapitalet återbekommes.

Jag anhåller vördsamt om remiss till vederbörligt Utskott.

Stockholm den 27 Januari 1868.

Anders Nilsson.